

Kamer der Volksvertegenwoordigers

Chambre des Représentants

28 FEBRUARI 1950.

28 FÉVRIER 1950.

WETSVOORSTEL

tot wijziging van artikelen 21, 22 en 23 van het Wetboek van Strafrecht, van artikel 17 der wet van 31 Mei 1888 en van artikel 214 i) van het Burgerlijk Wetboek betreffende de wettelijke ontzetting.

PROPOSITION DE LOI

portant modification des articles 21, 22 et 23 du Code Pénal, de l'article 17 de la loi du 31 mai 1888 et de l'article 214 i) du Code Civil concernant l'interdiction légale.

TOELICHTING

DEVELOPPEMENTS

MEVROUWEN, MIJNE HEREN.

MESDAMES, MESSIEURS.

Ten gevolge van de ontzaglijke toename van criminele straffen, wordt het probleem der wettelijke ontzetting — waarop de artikelen 20 tot en met 24, alsook 89 en 90 van het Wetboek van Strafrecht betrekking hebben — thans in ons land op acute wijze gesteld.

Inderdaad, België telt op dit ogenblik veel duizenden wettelijk ontzetten. De meesten van hen verblijven nog in de gevangenissen en interneringscentra; in afwachting dat de familieraad hun een curator benoemt, dient de Commissie tot beheer van de gevangenissen waartoe zij behoren, hen van een voorlopige bewindvoerder te voorzien om voor hun goederen te zorgen.

Doch een zeer groot aantal van deze wettelijk ontzetten bevinden zich ook reeds in voorwaardelijke of voorlopige vrijheid; en weinigen vermoeden, de veroordeelden soms het minst van al, dat zij nog steeds wettelijk ontzet zijn, en het nog lange jaren zullen blijven, ten minste zo er in de wetgeving desaan gaande geen verandering wordt gebracht. Zij handelen, en het publiek handelt met hen, alsof zij geen enkele onbekwaamheid hadden opgelopen; notarissen verlijden akten betreffende hun goederen (waarover deze veroordeelden nochtans het beheers- en beschikingsrecht verloren hebben) en weten niet dat deze akten zonet nietig, dan toch ten minste betwistbaar en vernietigbaar zijn en dat hun verantwoordelijkheid derhalve in het gedrang kan komen; deze veroordeelden dagvaarden (of worden gedagvaard) vóór de burgerlijke of handelsrechtbank en het zou volstaan dat deze rechtbank ingelicht ware over de veroordeling, door deze aanleggers of verweerders voor het krijgsgerecht opgelopen, opdat zij, zelfs ambtshalve, de onontvankelijkheid van de eis zou moeten uitspreken.

Dagelijks worden er aldus thans rechtshandelingen gesteld welke voor ernstige betwisting vatbaar zijn.

Niet alleen in het belang van deze veroordeelden en in

Par suite de la multiplication des condamnations à des peines criminelles, le problème de l'interdiction légale — dont traitent les articles 20 à 24 inclus et 89-90 du Code Pénal — se pose avec une acuité particulière.

En effet, la Belgique compte actuellement plusieurs milliers d'interdits légaux. La plupart sont encore en prison ou dans des camps d'internement; en attendant que le conseil de famille leur ait désigné un curateur, la Commission administrative de la prison à laquelle ils appartiennent, doit désigner un administrateur provisoire de leurs biens.

Cependant, un très grand nombre de ces interdits sont dès à présent en liberté conditionnelle ou provisoire; peu de personnes, et les condamnés parfois moins que quiconque, se doutent du fait qu'ils sont toujours interdits et qu'ils le resteront pendant de longues années, si du moins il n'est apporté à la loi aucune modification sur ce point. Ils traitent, et le public traite avec eux, tout comme s'ils n'avaient encouru aucune incapacité; les notaires passent des actes au sujet de leurs biens (encore que les intéressés aient perdu tout droit de les administrer ou d'en disposer), ils ignorent que ces actes sont sinon nuls, du moins douteux et annulables et que leur responsabilité peut de ce fait être mise en cause; ces condamnés assignent (ou sont assignés) devant les tribunaux civils ou de commerce, et il suffirait que ces tribunaux fussent informés de la condamnation encourue en conseil de guerre par ces demandeurs ou défendeurs, pour que, même d'office, ils eussent à prononcer l'irrecevabilité de la demande.

Journellement, des actes juridiques sont accomplis, qui soulèvent de sérieux doutes.

Non seulement dans l'intérêt des condamnés et dans le

de lijn van de politiek hunner wederaanpassing, doch ook en nog meer in het algemeen belang en wegens de zo noodzakelijke rechtszekerheid, is het dan ook ten zeerste wenselijk dat de gebrekkige en onlogische wetsbeschikkingen welke op de wettelijke ontzetting betrekking hebben, ten spoedigste zouden worden verbeterd en aangevuld.

Zelfs zou men misschien wel mogen beweren dat het best ware ze eenvoudigweg af te schaffen door schrapping van de hogervermelde artikelen van het Wetboek van Strafrecht. Want de vraag mag zeker gesteld worden of de wettelijke ontzetting, zoals zij in ons strafrecht werd ingevoerd, wel verantwoord is. De redenen welke voor de noodzakelijkheid er van worden aangevoerd, nl. te voorzien in het beheer der goederen van de veroordeelde die voor lange tijd in de gevangenis zal verblijven, en anderzijds te beletten dat de gevangene, door aanwending zijner bezittingen, zijn lot zou kunnen verbeteren en de gevangenisbewakers omkopen, lijken inderdaad niet van doorslaggevende aard om een dergelijk ingewikkeld stelsel als de wettelijke ontzetting, met al de ontzaglijke moeilijkheden welke het meebrengt, noodzakelijkerwijze in het leven te roepen en te houden.

Wat er ook van zij, verantwoord of niet, zoals deze wetgeving thans is, mag zij niet blijven bestaan, want zij is toch ten minste onlogisch.

1. — Waarom inderdaad is het nodig dat iemand die bv. tot vijf jaar *opsluiting* veroordeeld wordt, wettelijk ontzet is, terwijl iemand die b. v. twaalf of zelfs vijftien jaar *gewone hechtenis* oploopt (ten minste zo er geen herhaling noch samenloop van misdaden in zijnen hoofde bestaat) *niet* wettelijk ontzet is.

Men zal misschien antwoorden: de opsluiting is een criminele straf van gemeen recht, terwijl hechtenis een publieke straf is; en men moet toch wel een onderscheid maken tussen deze twee soorten straffen. Laten wij dit nog aannemen; maar dan stellen wij de vraag: waarom is het nodig dat iemand, die bij *samenloop van misdaden* veroordeeld werd tot bv. vijf jaar opsluiting, wettelijk ontzet weze, terwijl iemand die tot twaalf of zelfs tot vijftien jaar *gewone hechtenis* veroordeeld wordt, zonder dat er herhaling of samenloop van misdaden bestaat, niet wettelijk ontzet is?

De wettelijke ontzetting bij *gewone hechtenis* in geval van herhaling, is nog te verdedigen vermits dan, volgens de wet op de voorwaardelijke invrijheidstelling, de veroordeelde slechts in vrijheid kan gaan wanneer de twee derden van zijn straf zijn uitgeboet; doch zeker niet bij veroordeling tot *gewone hechtenis* ingeval van samenloop van misdaden. En men verlieze niet uit het oog dat, in tegenstelling met het geval van wettelijke herhaling, de samenloop van misdaden bij de veroordeelde incivieken zeer talrijk voorkomt. Inderdaad, eerder zelden zijn de tot criminele straffen veroordeelde incivieken die niet bij samenloop van misdaden veroordeeld werden, al weze het dan ook zeer dikwijls bij ééndaadse samenloop. Zo zullen degenen die alleen op grond van artikel 118bis tot *gewone hechtenis* werden veroordeeld meest allen wegens samenloop van misdaden wettelijk ontzet zijn, ten minste indien zij hun bewuste politieke bedrijvigheid hebben uitgeoefend van vóór 29 Januari 1943 tot na deze datum. Immers door de besluitwet van 17 December 1942 te Londen uitgevaardigd, die toepasselijk is van 29 Januari 1943 af, wordt de straf voorzien bij het vroeger bestaande artikel 118bis verzwaaard en de bewoordingen van dit artikel enigszins gewijzigd; vroeger was vereist dat de dader *met een kwaad opzet* 's vijands politiek of plannen in de hand zou hebben gewerkt; terwijl van 29 Januari 1943 af volstond dat hij *wetens* 's vijands politiek of oogmerken zou hebben gediend. Wanneer nu de betrokkene tot *gewone hechtenis* werd veroordeeld én om tot 29 Januari 1943 met

cadre de la politique de leur réadaptation, mais aussi et davantage encore dans l'intérêt général et pour assurer les garanties légales, il serait dès lors très souhaitable que les dispositions défectueuses et illogiques de la loi sur l'interdiction soient au plus tôt mises au point et complétées.

On pourrait peut-être même prétendre que le mieux serait de les abroger purement et simplement en supprimant les articles précités du Code Pénal. En effet, la question peut certainement se poser de savoir si l'interdiction légale, telle que l'a instaurée notre Code, se justifie. Les raisons invoquées à son appui, notamment l'administration des biens des condamnés qui doivent subir une longue détention, et d'autre part, le souci d'empêcher que, par l'utilisation de leurs biens, les détenus puissent améliorer leur condition et corrompre les gardiens de prison, ne semblent pas, en effet, péremptoires pour justifier l'instauration et le maintien d'un système aussi compliqué que l'interdiction légale, avec les énormes difficultés qu'il entraîne.

Quoi qu'il en soit, justifiée ou non, l'interdiction légale ne peut rester ce qu'elle est actuellement, car le moins qu'on puisse en dire, c'est qu'elle manque le logique.

1. — Pourquoi faut-il, en effet, qu'un condamné à 5 ans de *réclusion* par exemple, soit interdit légal, tandis qu'un condamné à douze ou même à quinze ans de *détention ordinaire* ne le sera pas (du moins s'il n'y a eu dans son chef ni récidive ni concours de crimes).

On répondra peut-être que la réclusion est une peine criminelle de droit commun, la détention une peine publique; on doit du reste faire une distinction entre ces deux peines. Soit. Mais alors, nous nous demandons pourquoi le condamné pour *concours de crimes*, par exemple à cinq ans de réclusion, sera interdit légal, tandis que le condamné à douze, voire à quinze ans de détention ordinaire, ne sera pas interdit légal, sans qu'il y ait récidive ou concours de crimes.

L'interdiction légale pour la détention ordinaire en cas de récidive peut se défendre encore, car, en vertu de la loi sur la libération conditionnelle, le condamné ne peut être libéré qu'après avoir purgé les 2/3 de sa peine; mais certainement pas en cas de détention ordinaire lorsqu'il y a concours de crimes. Il ne faut pas perdre de vue que, contrairement au cas de récidive légale, les concours de crimes sont très nombreux en ce qui concerne les incivieques condamnés. Plutôt rares sont en effet les incivieques condamnés à des peines criminelles sans qu'il y ait eu concours de crimes, ne fût-ce bien souvent qu'un concours idéal. Dès lors, ceux qui, en vertu de l'article 118bis, n'ont été condamnés qu'à la détention ordinaire sont presque tous interdits légaux en raison d'un concours de crimes, du moins s'ils ont exercé une activité politique consciente avant le 29 janvier 1943 et après cette date. En effet, en vertu de l'arrêté-loi du 17 décembre 1942 promulgué à Londres et applicable à partir du 29 janvier 1943, la peine prévue par l'ancien article 118bis est aggravée et les termes de cet article sont quelque peu modifiés; avant cette date, il fallait avoir favorisé *méchamment* la politique ou les desseins de l'ennemi, tandis qu'après le 29 janvier 1943, il suffisait d'avoir *sciemment* servi la politique ou les desseins de l'ennemi. Or, si l'intéressé est condamné à la détention ordinaire, et pour avoir favorisé méchamment la politique ou les desseins de l'ennemi avant le 29 janvier 1943, et pour avoir sciemment servi la politique ou les desseins de l'ennemi, après le 29 janvier 1943 (bien qu'il ait eu exactement la même attitude avant et

een kwaad opzet 's vijands politiek of plannen in de hand te hebben gewerkt, én om na 29 Januari 1943 wetens 's vijands politiek of oogmerken te hebben gediend (althoewel hij voor en na 29 Januari 1943 precies dezelfde houding heeft aangenomen) en de rechter beslist heeft dat het hier twee misdaden geldt (hetgeen gewoonlijk het geval is, hoe ongerijmd ook zulks op het eerste gezicht moge lijken) dan zal er wettelijke ontzetting zijn tengevolge van samenloop van misdaden. Artikel 1 van hiernavolgend wetsvoorstel heeft dan ook ten doel aan deze onlogische toestand een einde te maken door schrapping uit de bestaande tekst van artikel 21 van het Wetboek van Strafrecht van de woorden: « hetzij in geval van samenloop van verschillende misdaden ».

2. — De wettelijke ontzetting heeft geen enkele reden van bestaan meer wanneer de veroordeelde ingevolge de wet van 31 Mei 1888 in voorwaardelijke vrijheid is gesteld. Nochtans, in de huidige stand van de wetgeving blijft, volgens eensluidende rechtsleer en rechtspraak, de veroordeelde in staat van wettelijke ontzetting tot op het ogenblik van zijn definitieve invrijheidstelling.

Artikel 2 van hiernavolgend wetsvoorstel wil dit verhelpen.

3. — Algemeen wordt aanvaard dat de wettelijk ontzette in het huwelijk kan treden, doch of hij geldig een huwelijkscontract kan sluiten wordt betwist, vermits de wet hem verbiedt over zijn goederen te beschikken tenzij bij testament.

Nochtans staat de wet steeds aan een ieder die mag hwen toe een huwelijksverbintenis aan te gaan, zelfs aan onbekwamen zoals onder gerechtelijk raadsman geplaatste personen en minderjarigen. Wanneer de wet zulks toelaat aan personen die, wegens bewezen of verondersteld tekort aan verstandelijke ontwikkeling, moeten beschermd worden, dan lijkt het toch onzinnig dat recht, dat in generale afbreuk kan doen aan het doel van de wettelijke ontzetting, te onttrekken aan personen die beschikken over al hun verstandelijke vermogens en enkel door een wet tijdelijk onbekwaam verklaard zijn.

Artikel 3 van hiernavolgend wetsvoorstel heeft dan ook ten doel hun dit recht toe te kennen.

4. — Artikel 23 van het Wetboek van Strafrecht bepaalt dat de benoeming en het beheer van de curator, aangesteld om de goederen van de veroordeelde die in staat van wettelijke ontzetting is te beheren, onderworpen zijn aan de bepalingen van het Burgerlijk Wetboek betreffende de *voogdij van ontzette personen*. Het Burgerlijk Wetboek, waarnaar dit artikel 23 (wat betreft de benoeming en het beheer van de curator) verwijst, behandelt de ontzetting, de *gerechtelijke ontzetting*, in de artikelen 489 tot en met 512. Er bestaat echter grote twijfel of artikel 506 van het Burgerlijk Wetboek dat voor de gerechtelijke ontzette bepaalt: « Elke der echtelieden is, van rechtswege, voogd over zijn geïnterdiceerde echtgenoot », eveneens voor de wettelijk ontzetten van toepassing is. Rechtsleer en rechtspraak zijn hieromtrent verdeeld. Zo besluiten o. m. tot de toepassing van artikel 506 op de wettelijke ontzetting: een vonnis van de rechtbank te Dendermonde, dd. 2 Juni 1924 (*Pas.* 1926, blz. 39 en volgende), bekrachtigd door het Hof van beroep te Gent bij arrest van 17 Juli 1924 (*Pas.* 1926, t. II, blz. 50), alsook een vonnis op 1 Juli 1947 door de 2^e kamer van de burgerlijke rechtbank te Leuven uitgesproken. Het « Rechtskundig Weekblad » dat dit laatste vonnis publiceert (11e jaargang, n° 6 van 26 October 1947, kol. 192-193), laat het echter volgen door een noot waarin deze uitspraak betwist wordt en zulks aan de hand van zeer pertinente argumenten.

Deze stelling, door het « Rechtskundig Weekblad »

après le 29 janvier 1943), et si le juge a décidé qu'il s'agit ici de deux crimes (ce qui est habituellement le cas, si peu logique que cela paraisse à première vue), il y aura interdiction légale par suite du concours de crimes. Aussi, l'article premier de la présente proposition a-t-il pour objet de mettre fin à cet illogisme en supprimant du texte actuel de l'article 21 du Code Pénal les mots: « soit dans le cas de concours de plusieurs crimes ».

2. — L'interdiction légale n'a plus aucune raison d'être quand le condamné a été mis en liberté conditionnelle en vertu de la loi du 31 mai 1888. Toutefois, dans l'état actuel de la législation, suivant une doctrine et une jurisprudence concordantes, le condamné reste en état d'interdiction légale jusqu'au moment de sa libération définitive.

L'article 2 de notre proposition veut remédier à cette anomalie.

3. — On admet généralement que l'interdit légal peut contracter mariage, mais il est douteux qu'il puisse valablement conclure un contrat de mariage, la loi lui interdisant de disposer de ses biens, sinon par testament.

Cependant, la loi permet toujours à quiconque peut se marier, de conclure un contrat de mariage; elle l'accorde même aux incapables, tels les mineurs ou les personnes placées sous conseil judiciaire. Si la loi le permet à des personnes qui, à cause d'une insuffisance, prouvée ou supposée, du développement mental, doivent être protégées, il paraît tout de même insensé de retirer ce droit, qui ne peut porter nulle atteinte au but de l'interdiction légale, aux personnes qui disposent de la plénitude de leurs facultés mentales et que seule une loi a déclarées incapables.

Aussi l'article 3 de la présente proposition vise-t-il à leur reconnaître ce droit.

4. — L'article 23 du Code Pénal prescrit que la nomination et la gestion du curateur désigné pour gérer les biens du condamné en état d'interdiction légale, sont soumises aux prescriptions du Code civil relatives à la *tutelle des interdits*. Le Code civil, auquel se réfère cet article 23, traite de l'interdiction *judiciaire* aux articles 489 à 512 inclus. Il est toutefois très douteux que soit également applicable aux interdits légaux l'article 506 du Code civil, qui stipule pour l'interdit judiciaire: « Chacun des époux est de droit le tuteur de son conjoint interdit ». La jurisprudence et la doctrine sont divergentes à ce sujet. Ainsi, concluent notamment à l'application de l'article 506 relatif à l'interdiction légale: un jugement du tribunal de Termonde du 2 juin 1924 (*Pas.* 1926, p. 39 et suivantes), confirmé par arrêt de la Cour d'appel de Gand du 17 juillet 1924 (*Pas.* 1926, t. II, p. 50), ainsi qu'un jugement de la deuxième chambre du tribunal civil de Louvain, en date du 1er juillet 1947. Le « Rechtskundig Weekblad », qui publie ce jugement (11e année, n° 6, du 26 octobre 1947, col. 192-193), le fait cependant suivre d'une note qui met en doute cette décision à l'appui d'arguments fort pertinents.

Cette thèse défendue par le « Rechtskundig Week-

verdedigd, wordt eveneens bijgetreden door de meeste auteurs. Inderdaad, zo lezen wij o. m. in de « Pandectes Belges », verbo « Interdiction légale », n° 34 : « La curatelle de l'interdit n'est jamais légale. Cela résulte du texte de l'article 23 qui indique une tutelle dative »; Nijpels en Servais in hun « Code Pénal Interprété » schijnen dezelfde zienswijze te zijn toegedaan, vermits zij handelen over de bijstand door de curator aan de echtgenote van de wettelijk ontzette te verlenen, vraag welke zich vanzelfsprekend niet eens zou stellen indien de vrouw volgens hun mening de wettelijke voogdes of curatrice was van haar wettelijk ontzette man. Wat vaststaat is dat artikel 506 van het Burgerlijk Wetboek slechts werd ingevoerd door de wet van 10 Augustus 1909, dus op een ogenblik dat artikel 23 van het Wetboek van Strafrecht reeds sedert lang van toepassing was. Ten tijde van het tot stand komen van artikel 23 van het Wetboek van Strafrecht was er dus zeker geen sprake van een wettelijke curator. Indien dan bij de invoering van artikel 506 van het Burgerlijk Wetboek de wetgever de bedoeling zou hebben gehad dit artikel eveneens toepasselijk te maken op de wettelijk ontzetten van artikelen 20 en 21 van het Wetboek van Strafrecht, ware het toch wel aangewezen geweest zulks uitdrukkelijk te verklaren. Welnu, het tegendeel hiervan schijnt eerder vast te staan vermits in 1931 nog, toen de wetgever, bij de wet van 12 Juli 1931, in het enig artikel bepaalde: « De commissie tot beheer van de gevangenis stelt een, uit haar leden te kiezen, voorlopig bewindvoerder aan om voor de goederen van de veroordeelde te zorgen totdat de curator *benoemd* is », hij zelfs nogmaals de mening blijkt te zijn toegedaan geweest dat de echtgenote niet van rechtswege curatrice is van haar wettelijk ontzette man, vermits hij toen nogmaals alleen sprak van een benoemde curator.

Wat er ook van zij, en wie ook moge gelijk hebben, een zaak staat vast: tot nog toe bestaat er de grootste onzekerheid en twijfel, te meer daar ons hoogste Gerechtshof in deze nog nooit een uitspraak schijnt te hebben gedaan.

Het is derhalve wenselijk dat er in deze ten spoedigste *zekerheid* zou komen, vooral gezien dit twistpunt allesbehalve van louter theoretische aard is, vermits van zijn oplossing in de een of andere zin betrekkelijk belangrijke praktische gevolgen afhangen.

Inderdaad, zo een vaststaande rechtspraak zou beslissen dat de echtgenote van rechtswege curatrice is van haar wettelijk ontzette man, dan zouden alle rechtshandelingen door de voorlopige bewindvoerder gedurende zijn beheer gesteld voor een gehuwd wettelijk ontzette eventueel nietig of vernietigbaar zijn. En in het tegenovergestelde geval, zou men de voorlopige beheerder die zijn beheer zou hebben verzaakt ten voordele van de echtgenote van de wettelijk ontzette, van nalatigheid kunnen beschuldigen.

Het ware beter, onzes inziens, dat artikel 506 van het Burgerlijk Wetboek niet van toepassing zou zijn op de wettelijke ontzetting, om deze gewichtige reden dat, zoals de ondervinding heeft uitgewezen, de veroordeling tot een criminele straf welke de wettelijke ontzetting ten gevolge heeft zeer dikwijls (om niet te zeggen gewoonlijk) onenigheid brengt onder de echtgenoten en wordt ingeroepen als zware belediging om de echtscheiding te horen toekennen aan de echtgenote ten nadele van de veroordeelde. En het is toch niet aan te nemen dat de echtgenote die, normaal gesproken, echtscheiding vordert, als regel en van rechtswege de curatrice zou zijn van haar wettelijk ontzette man, met welke zij in een echtscheidingsprocedure gewikkeld is of gaat gewikkeld worden. De curator zou dus o. i. steeds door de familieraad moeten worden benoemd. In het tegenovergesteld geval, bovendien, zou er zich in de praktijk zeer dikwijls een nieuwe moeilijkheid voordoen doordat vele echtgenoten van wettelijk ontzette politieke veroordeelden van hun kant eveneens vervallen

blad » est suivie par la plupart des auteurs. En effet, nous lisons notamment dans les Pandectes belges, verbo « Interdictions légales », n° 34 : « La curatelle de l'interdit n'est jamais légale. Cela résulte du texte de l'article 23 qui indique une tutelle dative. » Nijpels et Servais, dans leur « Code Pénal interprété », paraissent défendre le même point de vue, puisqu'ils traitent de la question de l'assistance à accorder par le curateur à l'épouse de l'interdit légal, question qui ne se poserait évidemment pas, si, dans leur esprit, l'épouse était tutrice légale ou curatrice de son époux interdit. Ce qui est certain, c'est que l'article 506 du Code Civil n'a été instauré que par la loi du 10 août 1909, à un moment où l'article 23 du Code Pénal était déjà applicable depuis longtemps. Au moment où fut introduit cet article 23, il n'était certainement pas question d'un curateur légal. Si, en introduisant l'article 506 du Code Civil, le législateur avait eu l'intention de rendre cet article applicable également aux interdits légaux des articles 20 et 21 du Code Civil, il eût certes été tout indiqué qu'il le déclarât explicitement. Or, c'est plutôt le contraire qui semble être vrai, puisque en 1931 encore en stipulant par la loi du 12 juillet 1931, en son article unique : « La Commission administrative de la prison commettra un administrateur provisoire, choisi parmi ses membres, pour prendre soin des biens du condamné jusqu'à *nomination* du curateur », le législateur semble encore une fois estimer que l'épouse n'est pas de droit curatrice de son époux interdit légal, puisque, alors encore, il parle uniquement d'un curateur nommé.

Quoi qu'il en soit, et quel que soit celui qui a raison, une chose est sûre : la plus grande incertitude, le plus grand doute subsistent jusqu'à présent, d'autant plus que la Cour de cassation ne semble encore jamais s'être prononcée en la matière.

Il est donc souhaitable que la *certitude* soit procurée au plus tôt, étant donné surtout que ce point litigieux n'a rien de purement théorique et que sa solution dans un sens ou dans l'autre aura des conséquences pratiques relativement importantes.

En effet, si une jurisprudence bien établie décidait que l'épouse est de droit curatrice de son conjoint interdit légal, tous les actes juridiques accomplis par l'administrateur provisoire pendant sa gestion seraient nuls ou annulables quand il s'agit d'un interdit légal marié. Et, dans le cas contraire, l'administrateur provisoire qui se serait désisté de sa gestion au profit de l'épouse de l'interdit légal pourrait être accusé de négligence.

Mieux vaudrait, pensons-nous, que l'article 506 du Code Civil ne soit pas applicable à l'interdiction légale, pour ce motif important que l'expérience a établi que la condamnation à une peine criminelle entraînant l'interdiction légale amène souvent (pour ne pas dire habituellement) la discorde entre les époux et est invoquée comme une injure grave en faveur du divorce aux torts du condamné. On ne peut cependant admettre que l'épouse qui, normalement, demande le divorce puisse en règle générale et de droit être curatrice de son époux interdit légal, auquel elle est ou sera opposée en instance de divorce. A notre avis, le curateur devrait donc toujours être nommé par le conseil de famille. Dans le cas opposé, une nouvelle difficulté se présenterait du reste sur le plan pratique, du fait que beaucoup d'épouses de condamnés politiques interdits légaux sont elles-mêmes déclarées déchues de leurs droits civils et politiques en vertu des articles 31 et 123sexties du Code Pénal, et donc déchues du droit d'être curatrices (art. 31, alinéa 5), si bien qu'il faudra tout de même faire

werden verklaard van de burgerlijke en politieke rechten vermeld in artikelen 31 en 123^{sexties} van het Wetboek van Strafrecht, dus ook van het recht curator te zijn (art. 31, n° 5) zodat dan toch weer de curator van de wettelijk ontzette zal moeten benoemd worden door diens familierraad.

Artikel 4 van hiernavolgend wetsvoorstel heeft dan ook ten doel aan de thans in deze bestaande twijfel een einde te maken en wel in die zin dat artikel 506 van het Burgerlijk Wetboek niet van toepassing is voor wettelijk ontzetten.

5. — Artikel 214 i) van het Burgerlijk Wetboek luidt als volgt: « Is een der echtgenoten onmondig verklaard » (dit wil zeggen *gerechtelijk* ontzet) », afwezig of in de onmogelijkheid zijn wil te kennen te geven, dan kan de vrederechter, tot beloop van het door hem te bepalen bedrag, aan de andere echtgenoot machtiging verlenen om, voor de behoeften van het huishouden, de aan eerstbedoelde echtgenoot, door derden verschuldigde bedragen in ontvangst te nemen ».

Het ware, onzes inziens, wenselijk dat dezelfde machtiging zou kunnen worden verleend aan de echtgenote van de *wettelijk* ontzette, ook van gewone zelfs niet ontzette gevangene.

Artikel 5 van hiernavolgend wetsvoorstel beoogt zulks.

désigner un curateur pour l'interdit légal, par le conseil de famille de ce dernier.

L'article 4 de la proposition de loi ci-dessous a dès lors pour objet de dissiper le doute qui règne actuellement en la matière, en déclarant expressément que l'article 506 du Code Civil n'est pas applicable aux interdits légaux.

5. — L'article 214, i), du Code Civil dit: « Si l'un des époux est absent, interdit (c'est-à-dire: interdit *judiciaire*) ou dans l'impossibilité de manifester sa volonté, le juge de paix peut autoriser l'autre époux à percevoir, pour les besoins du ménage, les sommes dues par des tiers à son conjoint, jusqu'à concurrence du montant qu'il fixera ».

Il nous paraît souhaitable que la même autorisation, puisse être donnée à l'épouse de l'interdit *légal* et même de tout détenu, fût-il ou non interdit.

C'est là le but de l'article 5 de la présente proposition de loi.

L. ROPPE.

WETSVOORSTEL

Eerste artikel.

Paragraaf 2 van artikel 21 van het Wetboek van Strafrecht wordt als volgt gewijzigd: « Zij die op tegenspraak werden veroordeeld tot gewone hechtenis in geval van (wettelijke) herhaling ».

Art. 2.

Aan artikel 7 der wet van 31 Mei 1888 op de voorwaardelijke invrijheidstelling wordt een tweede lid toegevoegd:

« Indien de veroordeelde zich in staat van wettelijke » ontzetting bevindt, is die maatregel opgeschorst gedurende de proeftijd. »

Art. 3.

In artikel 22, eerste lid, van het Wetboek van Strafrecht worden de woorden: « of bij hun huwelijkscontract » ingelast achter het woord « testament ».

Art. 4.

Aan artikel 23 van het Wetboek van Strafrecht wordt de hiernavolgende bepaling toegevoegd: « Artikel 506 van » het Burgerlijk Wetboek is echter niet van toepassing » voor wettelijk ontzetten ».

PROPOSITION DE LOI

Article premier.

Le paragraphe 2 de l'article 21 du Code Pénal est modifié comme suit: « Les condamnés contrairement à la détention ordinaire dans le cas de récidive (légale) ».

Art. 2.

L'article 7 de la loi du 31 mai 1888 sur la libération conditionnelle est complété par l'alinéa suivant:

« Si le condamné se trouve en état d'interdiction légale, » cette mesure n'est pas applicable pendant le temps » d'épreuve ».

Art. 3.

A l'article 22, alinéa premier, du Code Pénal seront insérés les mots: « ou par leur contrat de mariage » après le mot: « testament ».

Art. 4.

Il est ajouté à l'article 23 du Code Pénal la disposition suivante: « L'article 506 du Code Civil n'est pas applicable » en cas d'interdiction légale ».

Art. 5.

In artikel 214, i), eerste lid, van het Burgerlijk Wetboek worden de woorden : « wettelijk ontzet, gedetineerde », ingelast na de woorden : « onmondig verklaard ».

Art. 5.

A l'article 214, i), du Code Civil, les mots : « interdit légal, détenu », seront insérés après le mot « interdit ».

L. ROPPE,
Marguerite DE RIEMAECKER-LEGOT,
J. OBLIN,
L. CHARPENTIER,
L. KIEBOOMS.
